

Konfliktien ja terrorismin tutkimusryhmä (RGCT) Ryhmän laajempi raportti luettavissa Suomen Sotilaan nettisivuilta: www.suomensotilas.fi

Umpikuja Afganistanissa

Vuosi 2009 on ollut Afganistanissa raskas. Maan eteläosissa Naton joukot ovat lähes päivittäin olleet yhteenotoissa kapinallisten kanssa. Nämä ovat puolestaan pyrkineet levittämään ja lisäämään toimintaansa aikaisemmin rauhallisina pidetyillä alueilla Afganistanin länsi- ja pohjoisosissa. Tämä on vaikuttanut myös suomalaisen rauhanturvaajien toimintaan: kesän ja syksyn aikana ruotsalaisjohtaisen PRT Mazar-i Sharifin rauhanturvaajat ovat joutuneet toistakymmentä kertaa viholliskosketukseen eri puolilla vastuualuettaan. Suomalaiset rauhanturvaajat ovat joutuneet tienvarsi- ja itsemurhapommi-iskun kohteeksi. Afganistanissa oli kaikkiaan kaatunut kuluvana vuonna marraskuun alkuun mennessä 455 länsimaista sotilasta. Länsimaalaisten sotilaiden lisäksi erityisesti afgaanipoliisit ja -sotilaat ovat kärsineet tappioita kapinallisten iskuissa. Kapinalliset ovat pyrkineet ruokkimaan länsimaiden tappiomielialaa iskemällä näyttävästi Kabulissa muun muassa ISAFin esikuntaan, Intian suurlähetystöön ja YK:n vierastaloa vastaan.

Epävarmuutta Afganistanin vakauttamisoperaation suunnasta on syventänyt johtavien amerikkalaispoliitikkojen ja kenraalien erivät näkemykset Afganistanin tilanteesta. Lokakuun alussa Afganistanin Nato- ja amerikkalaisjoukkojen komentaja kenraali **Stanley McChrystal** arvioi kapinallisten toiminnan lisääntyvän maassa. Kenraali McChrystal on aiemmin esittänyt, että strategi-

aa Afganistanissa on muutettava, ja sen vaativan ainakin 40 000 sotilasta lisää. Hänen suosituksensa ovat paraikaa presidentti **Obaman** pohdittavana, joka on ilmoittanut harkitsevansa rauhassa lisäjoukkojen lähettämistä. McChrystalin synkin tilannearvion jälkeen Valkoisen talon turvallisuusneuvonantajan ja entisen kenraalin **James Jonesin** mukaan Afganistan ei ole välittömästi kaatumassa talibanien käsiin. Presidentti Obaman lähipiiriin kerrotaan lisäksi olevan jakautunut, erityisesti varapresidentti **Joe Bidenin** kannattaessa painopisteen siirtämistä Afganistanista Pakistaniin.

Stanley McChrystal.

Lisäepävarmuutta keskusteluun toi Yhdysvaltojen Kabuln suurlähettiläs, joka varoitti lisäjoukkojen lähettämisen olevan tällä haavaa virhe.

Tappioita poliittisella rintamalla

Politiikan rintamalla toivoa herättäneet elokuiset Afganistanin presidentinvaalit vesittyivät ja osoittivat Afganistanin demokratian olevan kaukana toivotusta. Varsinainen vaalitaisto käytiin ehdokasrekisteröinnin yhteydessä ennen kuin länsimedit olivat vielä kääntäneet katseensa vaaleihin. **Karzain** onnistuttua estämään uskottavien pataanivastaehdokkaiden asettumisen ehdolle ja uusittuaan suhteensa etnisiin voimamiehiin nimeämällä näitä varapresidenttiehdokkaikseen, oli selvää, että Karzai tulisi uudelleen valituksi. Tästä huolimatta länsimaiden toiveissa oli, että suhteellisen vapaat vaalit vahvistaisivat Karzain legitimitettä afgaanien silmissä. Toisin kuin pelättiin, kapinallisten ei onnistunut pilata vaalipäivää iskuillaan. Vaalien ensimmäisen kierroksen legitimitettiin mureni kuitenkin Karzain tukijoiden vaalivilpin ansiosta. Myös äänestysprosentti jäi alhaiseksi kapinallisten pelon ja yleisen innottomuuden seurauksena.

Vaalien ensimmäisen kierroksen epärehellisyys johti poliittiseen kriisiin Karzain ja tämän kansainvälisten tukijoiden välillä. Vasta useiden länsimaiden johtajien vedottua suorasanaisesti Karzaihin, tämä hyväksyi pitkin hampain tarkistettua vaalituloksen, jonka mukaan Karzai sai alle puolet ensimmäisen kierroksen äänistä, ja vaalien menemisen toiselle kierrokselle. Karzain vastaehdokas, maan entinen ulkoministeri **Abdullah Abdullah**, puolestaan ilmoitti viikkoa ennen vaalien toisen kierroksen äänestyspäivää vetäytyvänsä vaaleista, koska piti selvänä, että myös toinen kierros tulisi olemaan yhtä epärehellinen kuin ensimmäinen kierros. Tämän seurauksena Afganistanin vaalien toinen kierros pe-

ruttiin 2.11.2009 ja Karzai vannoi virkavalansa 19.11. Karzain jatkokausi alkoi myrskyisästi jo ennen virkavalan vannonamista. Useat tukijat, ennen kaikkea Iso-Britannia, Yhdysvallat ja YK kehottivat Karzaita ryhtymään riuksiin toimiin korruption kitkemiseksi. Erityisesti ulkomaiset tukijat pelkäävät Karzain ministerinimityksiä. Ministeriehdokkaiden joukossa on useita huonossa maineessa olevia entisiä sotilaskomentajia. Karzai torjui ulkomaisen arvostelun syyttämällä ulkomaita Afganistanin sisäisiin asioihin puuttumisesta.

Ylös vai ulos?

Afganistanin kapinallisten kiihtynyt toiminta, epärehelliset vaalit, presidentti Karzain heikko hallinto sekä sotaväsymys ovat lisänneet paineita Euroopan pääkaupungeissa ja Washingtonissa löytää toimiva strategia pitkään Yhdysvaltojen ja lännen huomion sivuraiteilla olleen Afganistanin tilanteen vakauttamiseksi.

Kiivainta keskustelua Euroopassa ja Yhdysvalloissa on käyty lisäjoukkojen tarpeesta. Presidentti Obama oli pre-

sidenttivaalikampanjassaan syyttänyt presidentti **Bushin** hallintoa Afganistanin operaation sivuuttamisesta Irakin hyväksi ja kutsui Afganistania, kontrastina Irakiin, "tarpeelliseksi sodaksi". Pian nimityksensä jälkeen Obama komensi 20 000 amerikkalaisotilasta Afganistaniin tukemaan operaatioita vaalien turvaamiseksi. Samalla ISAF-joukkojen amerikkalais komentaja kenraali **David McKiernan** vaihdettiin dynaamisempaan pidettyyn McChrystaliin. Tämä on pyytänyt presidentti Obamalta 40 000 lisäsotilasta tilanteen vakauttamiseksi ja kääntämiseksi varoittaen koko Afganistanin operaation olevan vaarassa, mikäli seuraavan 18 kuukauden aikana tilannetta ei saada käännettyä.

Kiistely lisäjoukoista on keskiössä pohdittaessa Naton strategiaa Afganistanissa. Vaikka länsijoukoilla arvioidaan olevan miesvahuudessa mitattuna jopa 12-kertainen ylivoima Afganistanin kapinallisiin nähden, aloite on kenraali McChrystalin mukaan liian usein kapinallisilla. Tämä johtuu siitä, että kapinalliset voivat määrätä toiminnan intensiteetin, maantieteellisen painopisteen ja ajankohdan ja pystyvät pienin voi-

min ja epäsymmetrisin iskuin sitomaan vastapuolensa pitkäkestoiseen konfliktiin. Kapinallisten terroristi-iskut ovat osoittautuneet varmaksi keinoksi lännen päättäväisyyden murenttamiseksi: lokakuun 29. päivä tehti isku YK:n vierasmajaan, jossa surmansa sai viisi YK:n työntekijää, johti YK:n ulkomaalaisten työntekijöiden osittaiseen evakuoimiseen 6.11. turvallisimmille alueille. Kapinallisille YK:n reaktio osoitti terrorismin kannattavan.

Sopu tai kuolema

Foreign Affairsin heinä-elokuun numerossa arvostettu YK:n entinen Afganistan- ja Pakistan-asiantuntija **Michael Semple** julkaisi yhdessä **Fotini Christianin** kanssa artikkelin otsikolla "Flipping the Taliban – How to Win in Afghanistan". Semple ja Christian alleviivasivat lisäjoukkojen tarvetta myös suhteessa usein esitettyihin vaatimuksiin neuvotteluista (Suomessa **Pekka Haavisto** on myös peräänkuuluttanut neuvotteluita) kapinallisten kanssa: jotta sovittelutoiminta saadaan toimimaan, on afgaanien ensiksi tunnettava olonsa turvalli- >

